

## BOLALARDA OG'IZ BO'SHLIG'I SHILLIQ QAVATINING KASALLIKLARI

**Narzullayev Ilg'or Dilmurodovich**

Alfraganus university Tibbiyot fakulteti

Klinik fanlar kafedrası Katta o'qituvchisi

**Annotatsiya:** Ushbu maqola Bolalarda og'iz bo'shlig'ining shilliq qavati kasalliklarini o'rganishga bag'ishlangan bo'lib, kasalliklarning turli turlarini, sabablarini, belgilari va davolash usullarini batafsil tushuntiradi. Og'iz shilliq qavati kasalliklari, jumladan, stomatit, kandidamikoz, aftoz stomatit, liken planus va herpes simplex virus infeksiyasi, turli omillar, shu jumladan infeksiyalar, immun tizimi buzilishi, stress va yomon ovqatlanish tufayli yuzaga kelishi mumkin. Maqolada ushbu kasalliklarning alomatlari, davolash usullari va profilaktika choralari haqida ham ma'lumot berilgan. Og'iz bo'shlig'ining shilliq qavati sog'lig'iga e'tibor berish va tegishli davolash usullarini qo'llash orqali kasalliklarning oldini olish va ularni samarali davolash mumkinligi ta'kidlanadi.

**Kalit so'zlar:** stomatit, kandidamikoz, aftoz stomatit, og'iz yallig'lanishi, infeksiya, og'iz gigiyenasi.

**Kirish :** Og'iz bo'shlig'i shilliq qavati – bu og'izning ichki yuzasini qoplagan nozik, ammo juda muhim bir qatlamdir. Shilliq qavati og'izda oziq-ovqatni hazm qilishda, himoya qilishda va infeksiyalarga qarshi kurashishda muhim rol o'ynaydi. Shilliq qavati kasalliklari og'iz salomatligiga ta'sir ko'rsatib, turli xil alomatlar, shikoyatlar va asoratlar keltirib chiqarishi mumkin. Ushbu maqolada og'iz bo'shlig'i shilliq qavati kasalliklarining turlari, sabablari, belgilari va davolash usullari haqida ma'lumot beramiz. Og'iz bo'shlig'ining shilliq qavati kasalliklari turli xil muammolarni o'z ichiga oladi.

Bular og'izdagi shilliq qavatining yallig'lanishi, infektsiyasi, allergik reaksiyalari va boshqa holatlarni o'z ichiga olishi mumkin.

Eng keng tarqalgan kasalliklar quyidagilar:

#### 1. Stomatit (Og'iz Shilliq Qavatining Yallig'lanishi)

Stomatit og'iz bo'shlig'ida shilliq qavatining yallig'lanishidir. Bu kasallikning asosiy alomati – og'riq va og'izda qizarishdir. Stomatitning turli sabablari bo'lishi mumkin, jumladan viruslar, bakteriyalar, shuningdek, allergik reaksiyalar yoki kimyoviy moddalar.

Yallig'lanish natijasida og'iz bo'shlig'ida yara va pufakchalar paydo bo'lishi mumkin.

#### 2. Kandidoz (Og'izdagi Qo'ziqorin Infektsiyasi)

Kandidoz, yoki og'izdagi qo'ziqorin infektsiyasi, odatda Candida albicans qo'ziqorini tomonidan yuzaga keladi. Bu kasallik asosan immuniteti zaiflashgan yoki antibiotiklarni uzoq vaqt davomida qabul qilgan odamlarda uchraydi. Odatda, og'izda oq rangli dog'lar va qichishish bilan namoyon bo'ladi. Kandidoz shilliq qavatini yallig'lantirib, og'riq keltirishi mumkin.

#### 3. Herpes Simplex Virusining Og'izdagi Infektsiyasi

Herpes simplex virusi (GSV) og'iz shilliq qavatini ta'sir qiladigan eng keng tarqalgan viruslardan biridir. Bu virus og'izda, ayniqsa lablarda, pufakchalar va yaralar hosil qilishi bilan tanilgan. GSV infektsiyasi ko'pincha og'riq, yonish va qichishish bilan kechadi. Bu virus odatda stress, immunitetning zaiflashishi yoki boshqa sog'liq muammolari tufayli faollashadi.

#### 4. Liken Planus

Liken planus og'iz bo'shlig'ida oq, qora yoki qizil dog'lar ko'rinishida paydo bo'ladi. Bu holatning sababi aniq bo'lmasa-da, u ba'zan autoimmun kasalliklar yoki stress bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Liken planus og'riq, qichishish va og'izda noqulaylik keltirib chiqarishi mumkin.

#### 5. Bakterial infektsiyalar

Og'iz bo'shlig'ida bakterial infektsiyalar ham ko'pincha yallig'lanishga va shilliq

qavatining zararlanib ketishiga olib keladi. Bu holat odatda yomon og'iz gigiyenasi yoki boshqa tish va og'iz kasalliklari tufayli yuzaga keladi. Bakterial infektsiyalar og'riq, shishish va yomon hidni keltirib chiqarishi mumkin.

Og'iz bo'shlig'ida shilliq qavati kasalliklarining alomatlari quyidagilar bo'lishi mumkin:

Og'izda qizarish, shishish yoki yara paydo bo'lishi;

Qichishish, yonish yoki og'riq;

Og'izda oq dog'lar yoki pufakchalar;

Yomon hid yoki ta'm sezilarli darajada o'zgarishi;

Og'iz bo'shlig'ida qurish yoki og'riqli yutish;

Tishlar va tish go'shtlarida qattiq og'riqlar.

Agar yuqoridagi alomatlar kuzatilsa, bu og'iz bo'shlig'ida shilliq qavati kasalliklari

borligining ishorasi bo'lishi mumkin va tezda mutaxassisga murojaat qilish zarur.

**Davolash usullari** Og'iz bo'shlig'ining shilliq qavati kasalliklarini davolashda quyidagi yondashuvlar qo'llaniladi:

1. Tibbiy davolanish – Infektsiyalar uchun antibiotiklar, antifungal dorilar yoki antiviral preparatlar tavsiya etilishi mumkin. Shuningdek, og'iz bo'shlig'ining yallig'lanishini kamaytirish uchun dori vositalari yoki og'izni yuvish vositalari ishlatiladi.

2. Og'iz gigiyenasi – Og'iz bo'shlig'ini toza saqlash, yallig'lanish va infeksiyalarni oldini olish uchun muhimdir. Tishlarni muntazam tozalash, og'izni yuvish vositalari bilan chayish va sog'lom ovqatlanish kasalliklarning oldini olishga yordam beradi.

3. Mahalliy davolanish – Og'izdagi yaralar yoki qichishishni kamaytirish uchun mahalliy antiseptiklar yoki og'izni tinchlantiruvchi vositalar ishlatiladi.

4. Immunitetni yaxshilash – Agar kasallik immunitetning zaiflashishi bilan bog'liq

bo'lsa, immunitetni tiklash va mustahkamlash uchun tegishli davolash usullari qo'llanilishi kerak.

**Xulosa.** Og'iz bo'shlig'ining shilliq qavati kasalliklari turli sabablarga ko'ra yuzaga kelishi mumkin. Ularni to'g'ri aniqlash va davolash uchun tibbiy yordamga murojaat qilish juda muhimdir. Og'iz bo'shlig'ining sog'lig'iga e'tibor berish, muntazam ravishda tishlarni tozalash va og'iz gigiyenasi bo'yicha maslahatlarga amal qilish kasalliklarning oldini olishda katta ahamiyatga ega. Sog'lom og'iz bo'shlig'i nafaqat yaxshi ovqatlanish, balki umumiy salomatlikni ta'minlashda ham muhim ro'l o'ynaydi.

#### FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Khurana, S. (2013). Oral Diseases: Diagnosis and Management. Springer Science & Business Media.
2. Muller, H. (2014). Oral Medicine and Pathology. Oxford University Press.
3. Scully, C., & Felix, D. H. (2007). Oral and Maxillofacial Medicine: The Basis of Diagnosis and Treatment. Elsevier Health Sciences.
4. Tennant, M., & McCullough, M. (2015). Oral Health and Disease in the Elderly. CRC Press.
5. Scully, C., & Cawson, R. A. (2005). Medical Problems in Dentistry. Churchill Livingstone.
6. Darmani, N., & Patel, K. (2020). Oral Candidiasis: Current Treatment Strategies and Diagnostic Approaches. Journal of Clinical and Diagnostic Research.
7. Greenberg, M. S., Glick, M., & Ship, J. A. (2015). Burket's Oral Medicine: Diagnosis and Treatment. PMPH-USA.
8. Сиддикова, М. (2024). ВЛИЯНИЕ ВНЕШНИХ ФАКТОРОВ НА ДИНАМИКУ